

zant *serio*, oc. *serious* (comú a tots els dialectes, i amb fraseologia popular TdF).

DERIV : *Seriositat* ni *seriosa* no s'han usat gaire: tothom prefereix *serietat* [Belv.], ll. *serietas*, -atis: «Desde llavors refujo tota amistat --- ploro ma desgràcia, per mi 'l món està ple de bufons: enlloc veig *serietat*, y tanta folga no la trobo natural ni de bon esser», Em Vilanova (*Esc Barcelonines*, 154); «la *serietat* del Bajalta, i fins les seves ruixades filantròpiques, havien produït al jutge una impressió cla- 10 ment ---», Coromines (*Prometeu*, XIV, iii, p. 233) *En-seriosir-se*, Pons i Massaveu, 1918.

Serixell, V. *xemixell* *Serjant*, V. *servir* *Serment*, V. *sarment*

SERMÓ, pres del ll. *sermo*, -ōnis, 'conversa', 'diàleg', 'llenguatge col·loquial', 'llengua, estil'. □ 1ª doc : fi S. XIII

Sovint en cat antic és simplement 'discurs, allocu- 20 ció'. «lo rey d'Aragó --- hac fet un lonc *sermó* ---», Desclot (§ 167); durant la conferència política de Lió el Papa «féu altre concili general dels prelats de la Església que y eren, e Nós fom-hi; e quan venc que ell ac fenit son *sermó*, loà s molt de Nós, e de les por- 25 fertes que Nós feytes li havíem ---», Jaume I (§ 539, Ag, p. 515); cf. encara les Obres rimades de Llull, ed. Ross, 228.

També apareix, des dels orígens literaris, en el sentit de 'prèdica religiosa'. «un religiós ac preycat en una 30 sgleya --- gran re de pròmens seguiren lo frare tro al monestir --- per la via lo frare los metia en noves, per tal que ls endugués a loar ell de son *sermó*: molt fortment loaven al frare lo *sermó* que havia fet ---», *Blanq* (NCl I, 115.20) «Feren molta de honor al conestable 35 e a la novençana: portaren-los en la major sglésia, hon hoyren la missa ab molt gran honor; con hagueren dit lo evangeli lo *sermonador* pujà en la trona, e féu un solemne *sermó* preycant de vicis e de virtuts», Jo Martorell (Ag. III, 35) En el sentit laic, segueix usant-se 40 quan es tracta, sobretot, d'allocucions morals, severes o solemnes (*Sermó de l'Ebre*, *Sermó de les Criatures*, Coromines, T de Bajalta, O C, 98ss, 217ss.).

DERIV : *Sermonar* tr. 'exhortar amb una allocució': «--- al poble menut --- féu-los *sermonar* --- tant que lo 45 poble s'esquivà ---», Camarasa, 1295 (veg III, 711b 34), «tenc-lo tant e el *sermonà* de belles paraules que ---», *Senescal d'Egipte*, 140; Bernat Metge, *Somni* (Dag), «aquí en el Camp de Tarragona / hi ha un arbre que brotona / --- / a sota l'arbre - hi ha una pas- 50 tora / y un frare blanc que la *sermona*», MilàF, *Romancerillo*, 544.

Sermonejar (Pous i Pagès), però també *sermonar* 'murmurar, parlar entre dents' són, especialment o no- 55 més, emp : «el comandant i jo vàrem seguir-lo sense *sermonar* ni una paraula»; «tots cridaven que'l seu treball era'l més dolorós ---, però tots l'anyoraven; el rejoler *sermonava* que, perxò, encara li agradaria fer un centenar de totxos»; «veient l'alegria de la mare, diu que *sermonaven*: —pobra dona!», Coromines 60

(*Presons Imag*, 9.2, 166, 234 f., però no en les obres posteriors, escrites fora de l'Emp.). *Sermonador* (Jo. Martorell, supra, i força cites dels Ss. XIV-XVI en Dag. i AlcM. *Sermoner* [Dag] també *sermonejare* i *sermonejador*. *Sermonejar*; *sermoneig* *Assermonar*. *En-sermonar*.

No *Serni*, sinó *Sèrni* és la variant cat. de *Sadurní*; no crec que hagi existit mai en català tal variant *Serni*, encara que ho creguin AlcM i Dag recordant-se inoportunament de la catedral de *Saint Sernu* de Tolosa; en tot cas és fals que hi hagi altra cosa que esglésies i capelles i pobles dits *Sant Sèrni* a les diverses comarques del Princ. i Ross. citades en aquell dicc.: es 15 tracta de l'evolució fonètica *Saerni(n)* > *sèrni* > *sèrni*, reculada d'accent que és normal en la nostra fonètica, quan hi ha contracció de hiatus pretònic, i que he exemplificat abundantment en BÒRIA (II, 113a i nn. 10-11, BDC XXII, 250-1; i ací III, 107, n. 1 i 2 268b39ss.).

Sernissol 'olor de socarrim', eiv. (AlcM; «*sernisol*: olor a chamusquina», PzCabr.): totes les aparençes són d'un compost llatí *cineris olor* 'olor de cendra': *centrisolo amb transposició nr > rn (cf. cast. *cernada*, 25 *viernes*, *tierno* etc.); però és difícil que sigui romanalla del mossàrab local (esperaríem *llavor ç-*; i -ore, no pas el nominatu): potser semicultisme eclesiàstic.

Serol, V. *cera* (a II, 672b8) afegir que «*cerol*: ceote» i «miedo grande» ja figuren en CROs (1764, 66-67) i Sanelo I, 47.

Seroll, *serollada*, *serollar*, V. *soroll*, *sorollar* (SODEGAR) *Serola*, *serolera*, V. *atzerola*

Serós NL no existeix: és *Seròs*, i l'etim. *soròres* d'AlcM és una pensada òbviament impossible, sense cap agafador; l'origen pre-romà és evident, com el de tots els NLL en -òs i ho comproven les formes en -osse dels documents medievals.

Serós, *serositat*, *seroteràpia*, V. *sèrum* (XERIGOT)

SERP, del ll. tardà o vulgar *SĒRPE*(M), resultant d'una pronúncia popular *serpes* en lloc del ll. clàssic *SĒRPENS*, -TIS; de la qual provenen totes les formes romàniques. □ 1ª doc.: 3ª quart del S. XIII: Llull, Cerverí.

«Cant lo Lehó fo elegit en Rey --- acort fo emprès que lo Ors e l Leupart e la Onça e la *Serp* e l Lop fossen consellers del rey; tots --- juraren com al rey donassen leyal concell ---», *Merav* (VII, § 38, NCl II, 94 11).

Des dels orígens literaris de la nostra llengua es troben juntament la forma hereditària *serp* i la mig-sàvia *serpent*, que reproduceix la del llatí normal i que mostra un caràcter, com és natural per aquesta raó, més ponderatiu o emfàtic: «havia un home qui avia una gran *serpent* en son ventre, que li rohia e li menjava ses entralles, e tenia en sa mà una pedra preciosa --- per la qual vista avia alcuna recreació contra ls pensament que havia de la *serp*, qui-l aucehia e l turmentava ---; un metge --- dix que ell li gitaria la *serp* de